

A KÉRÜGMA ÉS A KÉRÜGMA EMBERKÉPE

A ránk bízott üzenet

ELŐSZÓ

E rövid összefoglalás felkérésre készült, mely így szól: mi a kérügma, és milyen emberkép húzódik meg a kérügma mögött?

A felkérés igencsak motiválóan hatott rám, mert a Szent András Evangelizációs Iskola első evangelizációs gyakorlatának alappillére kérdezett rá.

A kérdés jelentőségét ma Magyarországon jól mutatja, hogy alig tudok találkozni olyan katolikus lelkipásztorral, aki ismeri a kérügma szó jelentését, de sokszor kétszer kell feltennem a kérdést, mert a szót sem hallotta még; sőt teológiai szakembert is láttam már elbizonytalanodni a válaszon... Tehát a kérdés aktuális, hisz a téma rendkívül ismeretlen.

Másrészt a témában jártasak között is azt fedezem fel, hogy nagy a bizonytalanság a kérügmát illetően, mintha a kérügma tartalma nem lenne megragadható, megfogalmazható, fő vonalaiban körülhatárolható. Ez a bizonytalanság nem csak a tartalomra vonatkozik, hanem a kérügma módszertanára és így a céljára is. Ez tovább növeli a téma értékét, motivációját.

Azt tűzöm tehát ki, hogy néhány oldalban választ kapjuk a következő kérdésekre:

- Létezik-e konkrétan megfogalmazható kérügma?
- Mi a kérügma?
- Mi a kérügma tartalma?
- Mi a kérügma kiindulási emberképe?

A KÉRÜGMÁRÓL

Hogy mi a kérügma, legjobban konkrét formájukban megvalósulva mutatkozik meg: Jézus és az apostolok kérügmájaként, de mégis mielőtt megvizsgálánk ezeket, fontoljunk meg két bevezető szempontot.

A szótériológiai kérdés

A kereszténység alapvető hitvallása, hogy Jézus az egyetlen üdvözítő. Valóban a kinyilatkoztatás központi témái között található az üdvözítés (σωτηρία).

Mit jelent ez a szótéria? Az üdvözítés valami bajból való kimentést, kimenekítést jelöl. Az üdvözítés tette pedig abból áll, hogy valamilyen rossz állapotból valamilyen jó állapotba kerül az üdvözített.

Abban, hogy mi az ember legfőbb baja, az egyetemes kinyilatkoztatás nem hagy kétséget: a bűn és a halál. Ebből nem tudunk szabadulni Isten üdvözítése, megmentése nélkül.

A hit azért hirdethető, mert üdvösséget kínál fel. Ha nem így lenne, nem lehetne jó hírnek, evangéliumnak nevezni.

A kérügma természete és szituációja

A kérügma alapvető szótéria-üzenet.

Válaszolva a kérdésre: A szótéria első hirdetését nevezzük kérügmának.

Egy szótéria üzenetet az alábbi 5 szempont segítségével lehet megfogalmazni: 1. Ki? 2. kit? 3. miből? 4. hova? és 5. hogyan ment ki?

Ha bármelyik is hiányzik, akkor az üzenet nem világos, nem érthető:

- A kérügmát nem lehet burkoltan hirdetni az üdvösséghez kifejezett említése nélkül. Az üzenet része kell legyen, hogy ki kínál fel üdvösséget.

- A kérügma nem elvont üzenet, hanem megszólító. Az üzenet része, hogy a hallgatót érinti (direkt üzenet).

- Ha a kérügma nem szól arról, hogy miből van kiút, akkor érdektelen a hallgatójának. És olyan problémáról kell szólnon, amiben érintett a hallgatója, különben nincs motiváció.

- Úgyisintén, ha egy kérügma nem szól arról, hogy mi lesz jobb, akkor nem motivál.

- Ha a kérügma nem szól arról, hogyan történik a kimentés, akkor senki sem bízza rá magát a megmentőre. Ahhoz, hogy a kezemet nyújtsam a megmentőnek, hogy megbízom benne, tudnom kell, hogy mit fog velem tenni, és hogy erre képes is lesz.

De ne feledjük, üzenet nincs magában – így kérügma sem –, és így önmagában vizsgálva nem is alkothatunk teljes képet róla. Ahhoz, hogy megértsünk egy üzenetet a teljes szituációt kell felidézni. A kérügma elválaszthatatlan a szituációtól: a megbízó, a megbízott hírnök, és a célszemély relációjában létezik az üzenet.

Az üzenet átadásával valaki megbízza (a megbízó: Isten) a hírvivőt (evangelizátor = a jó hír hírnöke). Az üzenet nyilvánvalóan azért küldetik, mert van egy célja: az üzenettel valamit el akar érni a megbízó (az üdvösség). És az üzenetre valamilyen válaszreakciót vár a megbízó. Ez lehet pozitív, mely befogadja az üzenetet (hívóvé lesz), vagy negatív, elutasító (marad hitetlen).

A megbízó fogalmazza meg a hírt, mely tartalmazza a címzettet is. A megbízó kifejezetten megbízza az üzenet átadásával a hírnököt. Ezért van a hírnöknek tekintélye a megbízó nevében beszélnie.

A hírnök útközben nem változtathat az üzeneten. Az üzenet nem a saját produktuma, amit neki kellene megfogalmaznia, összeállítania; készen kapja a megbízatásakor. A hírvivőnek csak arról kell gondoskodnia, hogy adott esetben más nyelven és más kultúrában is megértsék az eredeti hírt.

Tehát a megbízott hírnök dolga, hogy kihirdesse a jó hírt. Ha nem teszi, bár önmaga is kudarcot vall, mégis leginkább annak van kárára, akinek nem adta át az üzenetet. Az pedig végképp igen nagy baj, ha elfelejti, hogy mi is az üzenet.

A célszemély a hírnök hitelességét megvizsgálja, meggyőződik arról, hogy valóban az, akinek mondja magát. Aztán meghallgatja az üzenetet. Végül az üzenetet vagy befogadja vagy elutasítja.

A fentiek önmagukban is beszélnek a kérügmáról, de néhány következtetést hadd vonjunk le:

– Mivel a szótéria a kérügma központi eleme, az olyan üzenet, amely nem kínál fel szótériát, abból sohasem lesz kérügma, sem evangélium. Sok-sok első evangelizációs próbálkozás egyszerűen ezért nem működik: nincs mi működtesse.

– Ha a kérügma tartalma nem megszólító, direkt üzenet, akkor nem beszélhetünk szótéria üzenetről.

– A kérügmát, nem csak előadni kell, hanem kérügmatikus módon, egy személyt közvetlenül megszólító módon, világosan és bátran előadni: ezt nevezzük hirdetésnek.

– Hirdetni egyedül a tanú jogosult, a jogosultságát pedig a képesség mutatja: A krisztusi jó hír hordozója olyan üzenetet hordoz, amit maga is megtapasztalt. Ez a hitelességének a mércéje, ezért nevezik tanúnak. De ugyanez az tapasztalat a belső motívációja is, amiért viszi a hírt és önmagánál fontosabbnak tartja azt, hogy elvigye a többi címzettnek is. Az üzenet pedig csak azért sikeres, mert az üzenet megvalósul körülötte.

– A kérügma nem lehet szégyenlős abban, hogy megnevezze a bajt: csak azt lehet ugyanis megmenteni, aki elismeri, hogy bajban van. Ezért mondja Jézus, hogy nem jött hívni olyanokat, akik önmagukat igazaknak tartják.

– A kérügmát minden esetben inkulturálni kell.

– A kérügma nem az Egyház tulajdona: nem mi állítjuk össze; nem írható új üzenet; nem is módosítható; nem pótolható másik hasonló üzenettel, ha elvesztettük; ha elveszítettük, meg kell találni...

Válaszolva a kérdésre: a kérügma természeténél fogva konkrét üzenet.

A JÉZUSI ÉS APOSTOLI KÉRÜGMA

Jézus kérügmája Isten országa (=Isten királyi, irgalmas uralma fölöttünk). Pontosabban nem is ez volt a kérügmája, hanem az, hogy „Isten országa elérkezett” (Mk 1,15). Jézus nem úgy általában hirdette Isten uralmát. Az ő evangéliuma aktuális, azt hirdette, hogy itt van, megtapasztalható, végre be lehet lépni ebbe az országba. Nekünk görög, nyugati gondolkodásuk számára elfelejtette definiálni Isten királyi uralmát, de neki erre nem is volt szüksége, elég volt maga köré mutatnia: „nézz körül, itt van az ország, »a vakok látnak, sánták járnak, leprások megtisztulnak, süketek hallanak, halottak feltámadnak, a szegényeknek pedig hirdetik az evangéliumot«” (Mt 11,5).

Mi volt a kérügmájának a célja? Az üdvösség, mely konkrétan azt jelentette: belépni ebbe az országba. „Jöjj, kövess engem” (Mt 19,21) – halljuk Jézustól. Isten országa pedig Jézus körül volt, amerre ment Jézus, ment vele Isten uralmának légköre. Követni Jézus azt jelenti: benn lenni az ország területén.

Mi az üdvösség eszköze? Hit az evangéliumban (=az ország elérkezében), bűnbánat, vagyis megtérés (Mk 1,15; Mt 3,2), más szóval újjászületés (Jn 3,3).

		Jézus	Apostolok
Üzenet	Központi hír	Isten Országára érkezett	Jézus feltámadt a halálból
	Ki?	Isten	Jézus
	Kit?	Minden embert	Minden embert
	Miből?	Bűnből	Bűnből
	Hova?	Isten Országába	Egyházba
	Hogyan?	Elérkezett az Ország	Halála és feltámadása által + a Szentlélek kiárasztása által
Megbízó		Isten	Jézus
Hírvivő		Jézus	Apostolok
Címzett		Minden ember	Minden ember
Cél		Üdvösség	Üdvösség
Válasz	Befogadó	Hit az Országban és megtérés	Hit Jézusban és megtérés
	Elutasító

1. táblázat: Jézus és az apostolok kérügmájának összefoglalója

Az apostolok kérügmája¹ tartalmában egész elüt a jézusi kérügmától. Az apostolok már nem az ország aktualitásának örömhírét hirdették, hanem a halálból feltámadt Jézust, mint a Messiást. Az apostoli kérügma Jézus megváltó halála, feltámadása és megdicsőülése köré épült, amelyben Úrnak, Szótérnak és Messiásnak hirdették őt. A legősibb hitvallás ezt a kérügmát mondja ki: „Krisztus meghalt a bűneinkért az Írások szerint, eltemették, és harmadnapon feltámadt, az Írások szerint. Megjelent Kéfásnak...” (1Kor 15,3–9).

A kérügmájuk célja az üdvösség elnyerését illetően a Szentlélek befogadásában (ApCsel 2,38) nyilvánult meg, valamint az Egyházba való belépésben (ApCsel 2,43–47).

Az üdvösség eszköze a Jézusban való hit (ApCsel 4,12) és a megtérés – és ezek jele: a keresztség (ApCsel 2,37b–38).

Megváltozott az Örömhír? Már nem Isten országa az örömhír, hanem Jézus? Első hallásra úgy tűnik, hogy az apostolok elhagyták a jézusi kérügmát.

1. Merre találjuk az apostoli kérügmát? Kézenfekvő lenne, de nem a levelekben. A leveleket nem használták első evangelizációs eszközként, mindig olyan egyházaknak írtak, ahol már ők (vagy mások) hirdették az evangéliumot. A levelek műfajilag katekézist és kérügmatikus katekézist tartalmaznak, de a hirdetett kérügmára többször hivatkoznak, mint alapra. Az apostoli kérügmát az Apostolok Cselekedeteinek beszédeiben találjuk Péter és Pál interpretálásában (ApCsel 2,14–39; 3,12–26; 4,10–12.20; 5,29–32; 10,34–43; 13,16–41). A RM 24 szerint e missziós beszédek mintául szolgálnak.

Lássuk: Jézus örömhírének központi üzenete Isten királyi uralmának aktualitása. Az apostolok még tanítványként viszont világos tapasztalattal rendelkeztek: Ez az uralom Jézus közelében, körülötte volt tapasztalható. Jézus volt Isten uralmának jelenléte közöttük. Isten országát Jézus hozta el. Isten országa azért érkezett meg, mert Jézus érkezett meg. A tanítványoknak pont azért kell hirdetniük Jézus feltámadását a halálból, mert ha Jézus él, akkor Isten országának sincs vége, hanem újra megtapasztalható az élő Jézus körül. Ezért kulcsfontosságú Jézus ígérete a feltámadása után: „És én veletek vagyok minden nap a világ végezetéig” (Mt 28,20). Tehát: az apostolok nem változtatták meg a kérügma üzenetét, csak a központi témáját. A kérügma ugyanolyan megszólító, direkt és aktuális (elérkezett az ország → Jézus feltámadt a halálból) maradt, Isten országa pedig a hívők gyülekezetévé, azaz az Egyházzá alakult.

A MA KÉRÜGMÁJA FELÉ

Hogy ezek után eljussunk a ma kérügmájához, néhány megfontolást kell tennünk.

Apostoli egyház, azaz apostoli kérügma

Mit kell ma hirdetnünk? Világos, hogy az apostolok kérügmáját kell hirdetnünk, hiszen az ő utódaik vagyunk. Ha lenne azóta újabb megbízatásunk, talán lenne más kérügmánk is, de nincs tudomásom új megbízatásról. Mivel az apostoli megbízatásban járunk, nincs más kérügmánk az apostolin kívül.

Tegyünk itt egy megállapítást: az apostolok – pont a tartalmi hűség miatt – megváltoztatták a kérügma megfogalmazását. Ebben segítségükre volt a Lélek, aki új dolgokat is tanított nekik, olyat, ami Jézustól nem hallottak. Ez a különleges időszak, amikor kialakult a keresztény kérügma, katekézis, teológia, az egyetemes kinyilatkoztatás része volt. Mi már nem tehetjük meg, hogy tovább változtatunk ezen a kérügmán. Páltól pedig jól tudjuk, hogy az apostolok nem túrték, sőt meglepő módon, átokkal sújtották a kérügma lecserélését, vagy megváltoztatását (Gal 1,8).

Továbbá az, hogy apostoli kérügmát kell hirdetnünk, azt is jelenti, hogy olyan apostoli kérügmát hirdetünk, amelyben már benne van a jézusi kérügma. Mint akkor, ma is érvényes, hogy a kettő szétválaszthatatlan.² Jézus kérügmájáról lefejtteni az apostoli kérügmát, és Isten Országát önmagában hirdetni egyenértékű az apostoli útról való letéréssel.

Üdvtörténeti keret

Észre kell vennünk, az Apostolok Cselekedeteiben Pál és Péter zsidóknak vagy prozelitáknak hirdeti az

2. „Mint akkor, ma is érvényes: Isten országának hirdetése (Jézus kérügmájának tartalma) és Jézus Krisztus történetének eseményi hirdetése (az apostolok kérügmája) összekapcsolandó.” (RM 16) [“eventus Iesu Christi” – a magyar fordítás hibás?]

evangéliumot. Görögöknek hirdetett kérügma nem igazán maradt fenn.³

Arra akarom felhívni a figyelmet, hogy a kérügma, és maga az egész evangélium Jézus és az apostolok esetében szituált volt. Olyan hallgatóságnak volt szánva, akik már Ábrahám óta az előkészítő kinyilatkoztatáson nevelkedtek fel, vagy ismerték az üdvtörténetet. A zsidók (és prozeliták) valamint a görögök között a különbség az üdvtörténeti látásmód. A jézusi és az apostoli kérügma az üdvtörténet előkészített földjébe lett elvetve. Ezért ma is ugyanebbe az üdvtörténeti környezetben kell helyezni a kérügmát. Ha nem így tesszük, megcsaljuk a kérügmát, és a biztos értetlenségbe⁴ ütközünk.

Az üdvtörténeti keretet maguk az apostolok is kiemelik a kérügmatikus katekézisükben és hitvallási imáikban. Pál apostol széles látású gondolkodásmódjára volt ez igazán jellemző, aki üdvtörténeti keretre építi a Kolosszei és az Effezeusi himnuszt, úgyszintén a Fillippi himnuszt, és a Títusz levél 3,4–7 részét is.

Az is tudjuk, hogy a patrisztikus katekézis első eleme az üdvtörténeti elbeszélés volt.⁵

Miben áll ez az üdvösségtörténeti keret? Az üdvtörténeti keret az egész nyilvános kinyilatkoztatást öleli fel, ami önmagában is evangélium, jó hír: Isten alkotta a világot szeretetből, és benne minden embert a saját képére és hasonlatosságára; az ő szeretet tartja fenn a világot. Az ember azonban elhagyta Istent (a bűn: Isten nélküli élet) és ezért összeomlott az élete (vétkek, halál). De Isten nem vetette el az embert, hanem megváltót ígért. [...] A Megváltó eljött, felkínálta az üdvösséget, mely már most elérhető minden hívő számára. De ez az üdvösség nem merül ki ebben a világban, hanem már elkészült egy új világ, ami a Megváltó második eljövetelekor, a feltámadáskor nyílik meg, ahol többet kapunk, mint ami veszítettünk a paradicsomban, Isten teljes közelségét.

Ez az az üdvtörténeti keret, ami a zsidóság hitvilágában élt, ami az apostoli kérügmát be tudta fogadni.

Szotériológiai paradigmák

Magában a Szentírásban, és a teológiatörténetben is felfedezhetjük, hogy a kérügma meggyőződését, mely szerint Jézus Krisztus a halálával és feltámadásával egyetlen üdvözítő lett, számos különböző módon is ki lehet fejteni (az üdvözítés mikéntjét). Olyan módokon, amelyek egymással nem koherensek. A paradigmák

3. Az aeropáguszi beszéd témájában eltér a többi kérügmatikus beszédétől, és nem is volt igazán sikeres – olyanira, hogy a következő városban, Korintusban még a trauma hatása alatt jelenti ki Pál, hogy a bölcselkedő beszéd elveszi Krisztus keresztségének erejét (vö.: 1Kor 1,17–25).
4. Ha azzal kezdenénk ma a kérügmát, hogy „Krisztus feltámadt”, akkor visszakerdeznék: „És ez miért érdekes? Az ő baja!”
5. KÁD 129.

mák sokfélesége⁶ ellentétekre adhat alapot, pedig hasznosak abban, hogy a különböző kulturális meghatározottsággal rendelkezők megértsék az üzenetet.

Az üzenet megfogalmazásakor szükségszerűen választanunk kell egy paradigmát. De ilyenkor nem szabad kizárólagosságosan ragaszkodni egyhez, hanem fenntartani azt a meggyőződést, hogy a megváltásunk titka olyan gazdag, hogy egyetlen emberi hasonlat sem tudja teljes egészében kimeríteni. Pont a titka miatt van szükség ilyen sok – nem egy rendszerré összegyűrt – paradigmára.

E paradigmák között a zsinati teológia szótériológiai paradigmája Szentháromságos és üdvtörténeti, mely így egyesíti a felszálló és leszálló ágú krisztológiát.⁷

A MA KÉRÜGMÁJA

Válaszolva a kérdésre: a ma kérügmája egy Szentháromságos és üdvtörténeti keretbe ágyazott apostoli kérügma.

Lássuk tehát e kérügma szerkezetét:

1. Isten kezdeményező (alkotó) szeretete
2. Az Isten nélküli ember (bűn)
3. Jézus az üdvözítő⁸
4. Az üdvösség megragadása: hit és megtérés
5. A Szentlélek ajándéka a hívők számára
6. Az Egyház

Isten	Ember
1. ISTEN kezdeményező szeretete a kiindulópont	2. A bűn megakadályozza, hogy tapasztaljuk Isten szeretetét
3. JÉZUS KRISZTUS az egyetlen Üdvözítő, aki meghalt, feltámadt és megdicsőült	4. Hit és megtérés , befogadó válaszul a megváltás ajándékára.
5. Az ajándék SZENTLÉLEK , az üdvösség kimunkálója	6. Közösség , ahol megéljük az üdvösséget

2. táblázat: A ma kérügmájának szerkezete

Láthatjuk, hogy a kérügma üzenetének gerincét az apostoli kérügma elemei adják, melyek az üdvtörténeti szárlra vannak felfűzve és a Szentháromságos Isten mutatkozik be általa.

Lehetséges több pontban is kifejteni,⁹ de minimálisan ez a 6 pont szükséges a korrekt kifejtéséhez.

6. Nemeshegyi Péter SJ: Krisztológia, 26–27 o., valamint 40–48. o.
7. i.m. 42. o.
8. A 3–6 pontok az apostoli kérügma elemei, míg az első kettő az egyetemes kinyilatkoztatás üdvtörténetének elemei.
9. Például az üdvtörténetből belevenni a feltámadást és az

A kérügma bővebb tartalmát itt már nem szükséges kifejteni (és ezzel definiálni, lezárni), mivel az apostolok kérügmája, Jézus kérügmája és az kinyilatkoztatás üdvtörténeti örömhíre áll benne össze egy egészé.

A KÉRÜGMA ÉRTÉKELÉSE

A fenti kérügma szótéria körül forog, ezért van ereje. Mivel biblikus és apostoli, ezért megvan „a ránk bízott üzenet” jellege.

Bár apostoli (=rég), mégis megszólító: a Szentháromságos Isten és az ember párbeszéde bontakozik ki benne.

Továbbá, a fenti kérügma nem egy „adott szöveg”, vagy egyetlen szótériológiai megközelítés. Mivel úgy van kifejtve, mint a jézusi, az apostoli és az üdvtörténeti kérügma egysége, ezért nem lezárt. Olyan, mint egy formagyakorlat a küzdősportban.¹⁰ Így mód nyílik arra, hogy a kérügma egy konkrét személynek való hirdetése alkalmazott és inkulturált kérügma átadás legyen. Vagyis pl. egy hajléktalannak, a városban GSP-sel közlekedő mai fiatalnak, egy gyászolónak, egy üzletembernek egészen más szavakkal, képekkel lehet kifejteni. Ez a hírnök/evangelizátor és a Szentlélek nyújtotta kreativitás gyümölcse. Tehát nekik, nem más kérügmát kell adni, nem sok ezer kérügma létezik, hanem az egy kérügma különféle konkrét emberekre alkalmazva.

A KÉRÜGMA KIINDULÓ EMBERKÉPE

Egy sarkalatos pontra szeretném még felhívni a figyelmet, amely az evangelizációs szemléletünket és módszereinket is döntően befolyásolja.

Az elmúlt századokban nem volt szó evangelizációról a pasztorális területen. Olyan emberekkel foglalkozott az Egyház, akik meg voltak keresztelve. Az uralkodó módszertan, helyesen, a nevelés volt. A nevelés pedig egy nagyon pozitív emberképpel rendelkezik, szintén helyesen: előhozni az emberből mindazt a jót, ami már elve benne van.

Ma a helyzet megváltozott, nem a neveléssel kezdődik az pasztorális élet, már nem is pasztorolásról beszélünk, hanem evangelizációról és azon belül első evangelizációról, amelynek saját módszere a hirdetés. Ezzel együtt pedig a kérügma hirdetések a kiinduló emberkép is megváltozik. Olyan emberekkel találkozzunk az első evangelizáció során, akik nélkülöznek Is-

- örök életet; vagy az apostoli kérügmából a kegyelem evangéliumát és a megigazulást.
10. A küzdősportokban a gyakorlás és a felkészülés formagyakorlatokból áll: egy elképzelt ellenféllel való küzdelem tökéletes mozdulatsorából. Az éles küzdelem soha nem egy konkrét formagyakorlat. De mégis hasznos, mert ezen mozdulatsorok begyakorlott elemeiből tevődik össze, csak a valóságos ellenfélre reagálva.

tent és Isten nélkül élük az életüket. Ez a kiindulási emberkép-változás szokatlan lehet azok számára, akik a katekézis irányából tekintik az első hirdetést.

Ezt a helyzetet ki lehet élezni, szembeállítani, két különböző útnak tekinteni, pedig csak mindent a helyére, sorrendbe kell rakni:

A hirdetés és a nevelés, valamint a mögöttük meghúzódó Isten nélküli és átistenülő (θεοποιησις, θεωσις) emberkép helyes a maga helyén. Az első az első hirdetésben, a második a katekézisben. Talán nem véletlen, hogy az első evangelizációnak és a nevelésnek más és nem felcserélhető az alapvető módszertana: „hirdetni és nevelni”.¹¹

Ennek oka pedig a keresztségi kegyelem; illetve pontosabban az ember alapválasztása és a keresztségi kegyelem. Az Isten nélküli ember a hitre jutása és megtérése folyamán pontosan abban változik, hogy egy alapválasztásban¹² Isten nélküliből Istennel élővé lesz. Mivel minden erőlködésünk hiábavaló lenne Isten nélkül, ezért Isten a keresztségi kegyelemmel erősíti meg ezt az alaplöntést. Ez a keresztségi kegyelem az, amivel ezután, mint pozitív emberképpel találkozunk a katekézis folyamán: a Lélek benne lakik az emberben és a maga képére és hasonlatosságára alakítja át a maga erejéből, a nevelőnek csupán felszínre kell hoznia, amit Istentől kapott.

Egy példa erre a saját házunk tájáról: A Fülöp/Új Élet kurzusban világosan bemutatjuk Isten szeretetének a tragédiáját, az Isten nélküli ember problémáját: Isten nélkül, vétkes tettek csapdájában, a halál fullánkjától átszúrta. Nincs kiút önerőből. Ezért jön Jézus, mint Megváltó, aki megadja a szótériát az embernek, azzal, hogy kiárasztja a Lelkét (felszálló ág)... A közvetlen utána jövő kurzusban, a Jánosban az üdvtörténetet más hangsúllyal mutatjuk be: Isten a saját képére és hasonlatosságára alkotta az embert, melyet az ember elveszített: elveszítette ezzel Istenét és a saját önképét is. Jézus azért jött, hogy megmutassa Istent és az embert is az ember számára. A szótéria abban áll, hogy Ő, az Isten-ember-ikon a saját képmására és hasonlatosságára alkotja újjá a tanítványait: azért él velük, hogy megtanuljanak tőle élni. A

11. KÁD 61

12. Az általam ismert magyar evangelizációs szakirodalom „kezdeti megtérésként” hivatkozik erre a lépésre. Úgy gondolom, sokkal jobban megragadja a valóságot, hogyha az erkölcsteológia tárházából ismert alapválasztást (alaplöntés, alapbeállítottság, alapvető diszpozíció) honosítjuk meg a missziológiában is. Az alapválasztás jobban kifejezi azt, hogy az emberi megtérés csak gyökeres lehet (de nem biztos, hogy tudatos), tehát nem felszínes; megvilágítja, hogy az ember a bűn és Isten között nem egy ide-oda csapongó életet él, és hogy minden döntése mögött Istent igenli, vagy elutasítja. Hogy mi történik az evangélium befogadásakor, ez az alapválasztás-elmélet tárja fel leginkább: bár tettei nem lesznek tökéletesek, befogadja Istent a lénye legmélyére.

bennük élő Szentlélek belülről alakítja őket át Jézus képmására, hogy olyanok legyenek, mint a Mester, és ezzel olyanok, mint az eredeti álma Istennek az emberről. Jézus, most nem a Megváltó, hanem a Mester. (leszálló ág).

Mindkettő üdvtörténeti és Szentháromságos, így a zsinati paradigmán belül marad, csak megváltozott közben az ember, akinek szól: Isten nélküliből Istennel élővé ember lett. A két emberkép a helyén van és egymást kiegészíti, mint ahogy a kérügmat a katekézis.

A kérügmban a bűnről beszélni nehéz, de szükséges, mert figyelmen kívül hagyása, nem keresztyén szemlélet.¹³ Meg kell tanuljunk jól beszélni róla. Ehhez talán az erkölcstan irányából is szükséges lenne némi segítség a missziológiában.

Összefoglalva: amikor a kérügma kiindulópontja egy Istent nélkülöző (hagyományos szóhasználat: bűnös) ember, ez nem egy szembeállítás a nevelés pozitív, reménykeltő emberképpel. A kettő között a kapocs a megtérésben végbemenő alapválasztás és a keresztségi kegyelem. Ha a kérügma hirdetéskor ugyanazzal a reménykeltő emberképpel dolgozunk, mint a nevelésben, akkor ezzel tagadnánk a keresztségi kegyelem szükségességét. Úgy gondolom, a keresztség elég ősi hagyomány ahhoz, hogy komolyan vegyük.

A keresztségben változik át az Isten nélküli emberkép átistenülő emberképpé.

Utószó

A feltett kérdésekre a legjobb tudásom és tapasztalatom szerint igyekeztem válaszolni. Befejezvé, látom, hogy több helyen lehetne teljesebb, részletesebb.

Leginkább az vezetett és segített, hogy felfedezem azokat az elemeket, amely ellentéteket generáltak, mivel nem a megfelelő helyen vannak.

Tudatában vagyok annak, hogy az első evangelizáció terén még hosszú út áll az Egyház előtt és előtttem is. E rövid összefoglalón remélhetőleg meglátsszik, meddig jutottam el. Ami benne előre visz másokat is, hasznos és helytálló, azért hála Istennek.

Az Új Evangelizáció Pápai Tanácsának megalakítása reménykeltő: jó irányba törjük az utat.

AJÁNLOTT IRODALOM

– José H. Prado Flores, *Hogyan evangelizáljuk a megkeresztelteket?*, Marana Tha 2000 Alapítvány, Budapest, 1999.

– Nemeshegyi Péter SJ: *Krisztológia* – 2009. 02. 05.: <http://www.avkf.hu/dok/Krisztologia%20jegyzet.pdf>

– Nemeshegyi Péter SJ: *A bűn problémája* a 21. számban, in: *Vigília* 2002/3: <http://www.vigilia.hu/20-02/3/nemeshegyi.html>

13. vö.: KÁD 16